

بررسی عوامل تاثیر گذار بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان: یک مطالعه جامع در دانشگاه علوم پزشکی سمنان

- عابدین وکیلی^۱ (Ph.D)، سعید حاجی آقاجانی^۲ (M.Sc)، علی رشیدی پور^{۱*} (Ph.D)، راهب قربانی^۳ (Ph.D)
- ۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات و گروه فیزیولوژی
- ۲- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز مطالعه و توسعه آموزش پزشکی (EDC)
- ۳- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی و مرکز تحقیقات فیزیولوژی

چکیده

سابقه و هدف: ارزشیابی دانشجویی باعث می‌شود تا اساتید از نقطه نظرات و دیدگاه دانشجویان مطلع شوند. اگرچه تحقیقات زیادی در ارتباط با عوامل تاثیر گذار بر ارزشیابی اساتید انجام شده است، اما به دلیل عدم انجام مطالعات جامع و وجود تناقض در نتایج آن‌ها به مطالعات بیش تری نیاز است. بنابراین، این مطالعه جامع جهت شناسایی و تعیین عوامل تاثیر گذار مختلف بر ارزشیابی استاد از دیدگاه دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی-تحلیلی، با مشارکت تمام دانشجویان ترم دوم و بالاتر شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ در دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شد. یک پرسش‌نامه حاوی مشخصات دموگرافیک و عوامل موثر بر ارزشیابی استاد شامل مهارت تدریس استاد (۹ سؤال)، خصوصیات فردی استاد (۱۵ سؤال)، رعایت اصول و قوانین آموزشی (۱ سؤال)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو نسبت درس (۱۰ سؤال)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارئه درس (۴ سؤال)، ویژگی فرایند ارزشیابی استاد در دانشگاه (۶ سؤال) با مراجعه حضوری محقق قبل از شروع کلاس درس در اختیار دانشجویان قرار گرفت. بعد از تکمیل، پرسش‌نامه‌ها جمع‌آوری شد. داده‌ها با روش‌های مناسب آماری آنالیز شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که از دیدگاه دانشجویان تسلط علمی (۹۴ درصد)، خوش اخلاقی (۹۳ درصد)، اعتماد به نفس (۹۲/۷ درصد) قدرت بیان (۹۱ درصد)، تلاش در تفهیم مطالب علمی به دانشجو (۹۰ درصد)، شخصیت (۹۰ درصد)، جدید و قدیمی بودن مطالب (۸۳ درصد)، تاثیر خیلی زیاد تا زیاد بر ارزشیابی اساتید دارند. مسائل و اغراض شخصی دانشجویان به میزان کم و خیلی کم (۶۳/۳) در ارزشیابی استاد دخالت داد می‌شود. علاوه بر این، بین جنسیت ($P < 0/001$) بومی بودن و نبودن ($P < 0/01$) رشته تحصیلی ($P < 0/01$) دانشجویان با نمره ارزشیابی اساتید رابطه معنی داری مشاهده شد. در حالی که بین معدل دانشجو و رتبه ارزشیابی استاد رابطه معنی دار مشاهده نشد ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد توان‌مندی‌های علمی استاد (تسلط علمی و ارائه اطلاعات علمی جدید و به روز در موضوع درس) یکی از مهم‌ترین فاکتورهای تاثیر گذار در ارزشیابی اساتید است. هم‌چنین به نظر می‌رسد که نه تنها نحوه تدریس و آموزش استاد، بلکه شخصیت و منش استاد می‌تواند در افزایش انگیزه دانشجویان برای یادگیری و آموزش، و نهایتاً ارتقای کیفیت آموزش بسیار موثر باشد.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان علوم پزشکی، سمنان، ارزشیابی دانشجویی، استاد، دیدگاه.

نظام‌های آموزش عالی، به عنوان بارزترین نمود

مقدمه

[۱۹، ۱۷]، تسلط به موضوع درس، داشتن اعتماد نفس، ارتباط صمیمانه با دانشجو را به ترتیب از مهم ترین اولویت و عامل تاثیرگذار بر ارزش یابی استاد دانستند [۱۹]. از طرف دیگر، برخی مطالعات هم گزارش نمودند سخت گیری و کنترل بیش تر اساتید در کلاس ها و امتحانات، جنسیت و یا اطلاع از اوضاع سیاسی و اجتماعی در ارزش یابی اساتید از دیدگاه دانشجویان تاثیر ندارد و یا تاثیر بسیار کمی دارد [۲۱، ۲۰].

هر چند تحقیقات زیادی در ارتباط عوامل تاثیرگذار بر ارزش یابی اساتید انجام شده است [۱۳-۲۱]. اما به دلایل زیر دارای محدودیت و نقاط ضعف بوده اند: استفاده از حجم کم نمونه، عدم طراحی و استفاده از یک پرسش نامه جامع به منظور تعیین عوامل مختلف تاثیرگذار بر ارزش یابی اساتید و عدم تعیین ارتباط نمره ارزش یابی با عوامل مهمی از جمله جنس، بومی بودن یا نبودن دانشجو، رشته و مقطع تحصیل و معدل. از طرفی مطالعاتی متناسب با فضای آموزشی هر دانشگاه باید صورت گیرد تا مدیران ارشد آموزشی آن دانشگاه را از وضعیت موجود در حیطه های مختلف ارزش یابی اساتید و غیره آگاهی لازم را جهت بهبود و افزایش کیفیت آموزش به دست آورند. بنابراین، هدف این تحقیق بررسی جامع عوامل مختلف موثر بر ارزش یابی استاد از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان است. نتایج این تحقیق می تواند با مشخص نمودن نقش عوامل موثر بر ارزش یابی اساتید به حل تناقض های موجود کمک نموده و اعتبار و پایایی ارزش یابی دانشجویی را ارتقاء بخشد.

مواد و روش ها

این مطالعه توصیفی-تحلیلی مقطعی، با مشارکت تمام دانشجویان ترم دوم و بالاتر شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۸۹ در دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شد. در این مطالعه کلیه دانشجویان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در ترم دوم و بالاتر برای این پژوهش در نظر گرفته شدند که تعداد آن ها حدود ۶۰۰ نفر بودند. دانشجویان ترم اول به دلیل این که برای اولین بار در مورد اساتید نظر

سرمایه گذاری نیروی انسانی، نقش اصلی را در تربیت تامین نیروی انسانی، کارآمد برعهده دارند. این نظام ها سهم قابل توجهی از بودجه هر کشور را به خود اختصاص می دهند و نقشی تعیین کننده در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه دارند. از این رو، اطمینان از کیفیت مطلوب عمل کرد آن ها به منظور جلوگیری از هدر رفتن سرمایه های انسانی و مادی، و نیز داشتن توانایی رقابت در دنیای آینده که در آن کیفیت مهم ترین مولفه برای ادامه ی حیات هر سازمان است، ضرورتی انکارناپذیر دارد [۱]. در بیش تر دانشگاه های جهان پرسش از دانشجویان به عنوان مهم ترین منبع ارزیابی کیفیت فرایند تدریس استاد است. این روش ساده و قابل اعتماد برای ارزش یابی اساتید غالباً برای ارتقاء اساتید، پرداخت پاداش و ... استفاده می شود [۲-۴].

هر چند نتایج ارزش یابی دانشجویی نقش بسیار مهمی در ارزیابی کیفیت آموزشی بازی می کند، اعتبار و پایایی آن دارای ابهاماتی است. عوامل زیادی به عنوان تورش (بایاس) نتایج ارزش یابی دانشجویی مطرح شده اند. بعضی از تحقیقات نشان می دهند که خصوصیات معلم شامل جنس- تجربه تدریس- درجه علمی و روش آموزش می توانند بر نتایج ارزش یابی دانشجویی اثر بگذارند. همچنین ویژگی های کلاس شامل اندازه آن، سطح علمی درس، زمان ارایه درس و رعایت ضوابط و مقررات آموزشی نیز بر نتایج اثر می گذارند [۵-۷]. مشخصات شخصی دانشجویان شامل دیدگاه دانشجویان درباره اساتید، جنس، معدل و سن دانشجو، از جمله عوامل دیگر اثرگذار می باشند [۸-۱۲]. در ایران در سال های اخیر پژوهش های متعددی در جهت شناسایی عوامل تاثیرگذار بر ارزش یابی دانشجویی اساتید انجام شده است [۱۳-۱۶]. نتایج این تحقیقات نشان می دهند که مهارت های ارتباطی اساتید و آراستگی ظاهر و شوخ طبعی استاد با دانشجو [۱۵، ۱۷]، شیوه تدریس و قدرت بیان، توان علمی، صبر و حوصله و اخلاق استاد، [۱۳]، قدرت بیان استاد، و توانایی در تفهیم درس و ویژگی فردی و رفتاری [۱۷، ۱۸]، ویژگی شخصیتی استاد، اطلاعات علمی، شیوه تدریس استاد و قدرت مدیریت کلاس

گزینه‌های خیلی زیاد ($\geq 4/5$) میانگین نمرات)، زیاد ($4/49 <$ میانگین نمرات $\leq 3/5$)، متوسط ($3/49 <$ میانگین نمرات $\leq 2/5$)، کم ($2/49 <$ میانگین نمرات $\leq 1/5$) و یا خیلی کم $1/5 <$ میانگین نمرات دسته‌بندی شد. جهت تجزیه و تحلیل از آمار توصیفی (درصد فراوان نسبی، میانگن، انحراف معیار) و آمار استنباطی از آزمون t، من ویتنی در سطح معنی‌دار ۵ درصد از نرم‌افزار SPSS استفاده گردد.

نتایج

از مجموع ۶۰۰ نفر دانشجو تعداد ۵۱۹ که در زمان اجرای طرح حضور داشتند تعداد ۳۷۸ (۷۲/۸ درصد) خانم و ۱۴۱ (۲۷/۲ درصد) آقا بودند که به پرسش‌نامه پاسخ دادند. تعداد ۱۹۱ (۳۶/۸) دانشجویان از دانشکده پزشکی، ۱۵۱ (۲۹/۱) نفر از دانشکده پرستاری و تعداد ۸۲ (۱۵/۸) نفر از دانشکده توان‌بخشی و ۹۵ (۱۸/۳) نفر دانشکده بهداشت بودند. تعداد ۱۵۵ (۳۰ درصد) نفر از دانشجویان بومی و ۳۶۴ (۷۰ درصد) نفر از آن‌ها غیر بومی بودند.

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است، در بخش مهارت‌های تدریس به ترتیب ۹۴ درصد دانشجویان تسلط علمی استاد بر موضوع درس، ۹۱ درصد قدرت و بیان استاد، ۹۰ درصد تلاش استاد در تفهیم مطالب علمی به دانشجو، ۸۳ درصد جدید و قدیمی بودن مطالب، ۸۲/۴ درصد به‌کارگیری وسایل کمک آموزشی و نوع منابع درسی و ۶۹ درصد جزوه گفتن استاد در کلاس درسی در ارزش‌یابی اساتید خیلی زیاد تا زیاد ارزیابی نمودند.

در خصوص مهارت فردی استاد، ۹۳ درصد خوش‌اخلاقی استاد، ۹۲/۷ درصد دانشجویان اعتماد به نفس استاد در کلاس، ۹۰ درصد شخصیت و متانت، ۸۹ درصد نظم و میزان علاقه استاد به تدریس، ۶۵ درصد رعایت ارزش‌های اسلامی در کلاس، ۶۷ درصد رتبه علمی استاد، ۶۰ درصد میزان و سابقه فعالیت پژوهشی استاد و محبوبیت استاد بین دانشجویان را در ارزش‌یابی استاد به میزان خیلی زیاد تا زیاد دخالت می‌دادند و سایر متغیرها را کم اهمیت می‌دانستند. هم‌چنین ۵۷ درصد

می‌دهند و آشنایی لازم با فرآیند ارزش‌یابی اساتید را ندارند و استفاده از نظر آن‌ها ممکن بود باعث کاهش اعتبار طرح شود، لذا در این پژوهش از کلیه دانشجویان ترم دوم و بالاتر که شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی سمنان بودند، در این پژوهش شرکت داده شدند.

ابزار و روش پژوهش. ابزار پژوهش پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو بخش، بخش اول سؤالات دموگرافیک (معدل، مقطع و رشته تحصیلی، جنس و...) و بخش دوم سؤالاتی که عوامل تاثیرگذار بر ارزش‌یابی استاد را می‌سنجد که خود مشتمل بر شش قسمت، مهارت تدریس استاد (۹ سؤال)، خصوصیات فردی استاد (۱۵ سؤال)، رعایت اصول و قوانین آموزشی (۱ سؤال)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو نسبت به نوع درس (۱۰ سؤال)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارئه درس (۴ سؤال)، ویژگی فرایند ارزش‌یابی استاد در دانشگاه (۶ سؤال) است. سؤالات پرسش‌نامه با مقیاس لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد نمره‌گذاری یک تا پنج طراحی شد. جهت افزایش دقت پاسخ دانشجو به سؤالات پرسش‌نامه مجریان طرح برای پس از هماهنگی‌های لازم در کلاس حضور می‌یافتند و پس از توجیه دانشجویان پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار داده می‌شد و به آن‌ها وقت کافی برای پاسخ به سؤالات داده می‌شد. سپس محقق اهمیت طرح تحقیقاتی را برای جلب همکاری حداکثری دانشجویان شرح می‌داد و از آن‌ها خواسته می‌شد که نظرات واقعی خود با دقت و حوصله در مقابل هر سؤال با علامت * مشخص نمایند. رابوی (اعتبار validity)، پرسش‌نامه تهیه شده با بررسی مقالات، متون و مشاوره با صاحب‌نظران و اساتید برجسته دانشگاه و پایایی آن (قابلیت اعتماد reliability)، با روش test-retest بر روی تعداد ۲۰ نفر از دانشجویان اجرا شده و ضریب هم‌بستگی آن حدود ۰/۸ تعیین شد.

روش تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها. در حیطه‌های مختلف (مهارت تدریس، خصوصیات فردی استاد و...) میانگین نمرات نظرات هر یک از دانشجویان در هر حیطه به‌طور مجزا برای هر فرد و در کل محاسبه و پس از گروه‌بندی به

نتایج دیگر این پژوهش نشان داد که ۹۴ درصد دانشجویان اظهار کرده بودند که ارزش‌یابی اساتید توسط دانشجو ضرورت دارد و حدود ۹۱ درصد از آن‌ها بیان نموده بودند که فرم ارزش‌یابی اساتید را با احساس مسئولیت و با حوصله پر می‌نماید، هم‌چنین علاوه بر آن نزدیک ۷۱ درصد دانشجویان کیفیت و روند فعلی ارزش‌یابی دانشجویی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی سمنان کاملاً مطلوب تا مطلوب ارزیابی کرده بودند (جدول ۵).

تاثیر جنس دانشجو بر ارزش‌یابی اساتید در حیطه‌های مختلف. در بخش مهارت تدریس استاد بین دو جنس تفاوت معنی‌داری مشاهده شد ($p=0/002$)، که نشان‌دهنده این است که خانم‌ها در ارزش‌یابی‌های خود به مهارت تدریس استاد اهمیت بیشتری در مقایسه با آقایان قائلند (جدول ۶). در حالی‌که در سایر حیطه رابطه معنی‌داری بین دو جنس مشاهده نشد ($P>0/05$).

دانشجویان رعایت مفاد آئین نامه‌های آموزشی توسط اساتید به میزان خیلی زیاد تا زیاد دخالت می‌دادند (جدول ۲).

در بخش ویژگی‌های فردی و نگرش دانشجو، ۶۳/۳ درصد دانشجویان علوم پزشکی سمنان اظهار داشتند مسائل و اغراض شخصی خود را ارزش‌یابی استاد به میزان خیلی کم تا کم دخالت می‌دهند (جدول ۳). هم‌چنین ۷۶ درصد علاقه دانشجو به یک درس، ۷۵ درصد اهمیت درس در رشته تحصیلی، ۵۹ درصد سطح دشواری درس در ارزش‌یابی استاد به میزان خیلی زیاد تا زیاد دخالت می‌دادند.

در بخش خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه درس، ۶۵ درصد دانشجویان زمان ارائه درس در صبح یا بعد از ظهر و ۴۷ درصد زمان ارائه اول و یا آخر هفته را در ارزش‌یابی به میزان خیلی زیاد تا زیاد دخالت می‌دادند. سایر متغیرها مثل مشکلات رفاهی و آموزشی و نظر سایر دانشجویان را در ارزش‌یابی استاد کم اهمیت می‌دانستند (جدول ۴).

جدول ۱. توزیع فراوانی برحسب تعداد و درصد پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به سئوالات در حیطه مهارت‌های تدریس استاد (۸۹-۱۳۸۸)

خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		بی نظر (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		مهارت‌های تدریس استاد
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۳۵۱	۶۷/۶	۱۴۴	۲۷/۷	۱۲	۲/۳	۱۰	۱/۹	۲	۰/۴	۱- معلومات و تسلط علمی استاد بر موضوع درسی را به چه میزان در ارزش‌یابی اساتید دخالت می‌دهید
۳۲۶	۶۲/۸	۱۴۹	۲۸/۷	۲۶	۵	۱۷	۳/۳	۱	۰/۲	۲- تلاش اساتید در انتقال مطالب درسی و تفهیم مطالب به دانشجویان را به چه میزان در ارزش‌یابی اساتید دخالت می‌دهید
۳۱۰	۵۹/۷	۱۶۳	۳۱/۴	۲۴	۴/۶	۱۹	۳/۷	۳	۰/۶	۳- شیوه بیان ونحوه سازماندهی و تنظیم درس توسط استاد را به چه میزان در ارزش‌یابی دخالت می‌دهید
۱۴۶	۲۸/۱	۲۸۲	۵۴/۳	۴۵	۸/۷	۳۹	۷/۵	۷	۱/۳	۴- بکارگیری وسایل کمک آموزشی و نوع منابع درسی به چه میزان در ارزش‌یابی اساتید دخالت می‌دهید
۲۴۲	۴۶/۶	۱۸۷	۳۶	۶۴	۱۲/۳	۲۲	۴/۲	۴	۰/۸	۵- جدید یا قدیم بودن مطالب درسی ارائه شده توسط استاد را به چه میزان در ارزش‌یابی اساتید دخالت می‌دهید
۱۴۲	۲۷/۴	۲۲۶	۴۳/۵	۹۲	۱۷/۷	۴۸	۹/۲	۱۱	۲/۱	۶- بیان اهمیت درس در ابتدای هر جلسه توسط استاد را به چه میزان در ارزش‌یابی دخالت می‌دهید
۱۵۳	۲۹/۵	۲۰۷	۳۹/۵	۷۸	۱۵	۶۴	۱۲/۳	۱۷	۳/۳	۷- جزوه گفتن استاد در کلاس را به چه میزان در ارزش‌یابی اساتید دخالت می‌دهید

جدول ۲. توزیع فراوانی برحسب تعداد و درصد پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به سئوالات در حیطه خصوصیات فردی استاد (۸۹-۱۳۸۸)

خیلی کم (۱)		کم (۲)		بی نظر (۳)		زیاد (۴)		خیلی زیاد (۵)		خصوصیات فردی استاد
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰/۲	۱	۱/۹	۱۰	۵/۲	۲۷	۳۴/۹	۱۸۱	۵۷/۸	۳۰۰	۱- اعتماد به نفس داشتن استاد را به چه میزان در ارزشیابی دخالت می‌دهید
۰/۴	۲	۳/۷	۱۹	۵/۸	۳۰	۳۱/۸	۱۶۵	۵۸/۴	۳۰۳	۲- متانت و شخصیت استاد را به چه میزان در ارزشیابی دخالت می‌دهید
۰/۲	۱	۲/۵	۱۳	۳/۹	۲۰	۲۳/۷	۱۲۳	۶۹/۷	۳۶۲	۳- خوش اخلاق بودن و بر خورد احترام آمیز استاد با دانشجو را به چه میزان در ارزشیابی دخالت می‌دهید
۲/۵	۱۳	۱۴/۵	۷۵	۱۵	۷۸	۴۳/۷	۲۲۷	۲۴/۳	۱۲۶	۴- جدیت، سخت گیری و روش نمره دادن استاد را به چه میزان در ارزشیابی دخالت می‌دهید
۰/۶	۳	۳/۳	۱۷	۸/۳	۴۳	۴۳/۲	۲۲۴	۴۴/۷	۲۳۲	۵- نظم داشتن استاد را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۳/۵	۱۸	۸/۵	۴۴	۱۷/۱	۸۹	۳۷	۱۹۲	۳۳/۹	۱۷۶	۶- ظاهر آراسته داشتن استاد را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۲/۹	۱۵	۱۱/۴	۵۹	۱۴/۸	۷۷	۴۰/۵	۲۱۰	۳۰/۴	۱۵۸	۷- شوخ طبعی استاد را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۵/۴	۲۸	۱۰/۴	۵۴	۱۷/۹	۹۳	۳۴/۱	۱۷۷	۳۲/۲	۱۶۷	۸- رعایت ارزش های اسلامی توسط استاد را به چه میزان در ارزشیابی دخالت می‌دهید
۱۸/۱	۹۴	۱۷/۹	۹۳	۲۲/۹	۱۱۹	۲۴/۹	۱۲۹	۱۶/۲	۸۴	۹- داشتن سمت و فعالیت اجرایی استاد در دانشگاه و یا دانشکده را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۶/۲	۳۲	۱۲/۷	۶۶	۱۳/۵	۷۰	۳۲	۱۶۶	۳۵/۶	۱۸۵	۱۰- رتبه علمی (مربی، استادیار، دانشیار و استاد تمام) استاد را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۲/۱	۱۱	۶/۴	۳۳	۵/۸	۳۰	۳۴/۷	۱۸۰	۵۱/۱	۲۶۵	۱۱- تجربه تدریس استاد را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۰/۸	۴	۴/۲	۲۲	۶	۳۱	۳۰/۸	۱۶۰	۵۸/۲	۳۰۲	۱۲- میزان علاقه استاد به رشته و تدریس را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۱۲/۵	۶۵	۲۰/۸	۱۰۸	۲۵	۱۳۰	۲۸/۱	۱۴۶	۱۳/۵	۷۰	۱۳- قیافه یا سیمای ظاهری اساتید را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۱۶/۶	۸۶	۲۱/۸	۱۱۳	۲۷/۸	۱۴۴	۱۹/۸	۱۰۳	۱۴/۱	۷۳	۱۴- جنسیت اساتید (مرد یا زن) را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید
۴/۲	۲۲	۱۴/۷	۷۱	۲۱/۸	۱۱۳	۳۵/۱	۱۸۲	۲۵/۲	۱۳۱	۱۵- فعالیت پژوهشی اساتید را به چه میزان در ارزشیابی از آنها دخالت می‌دهید
۷/۷	۴۰	۱۳/۱	۶۸	۱۹/۸	۱۰۳	۳۱/۴	۱۶۳	۲۷/۹	۱۴۵	۱۶- محبوبیت و شهرت استاد در بین دانشجویان را به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت می‌دهید

جدول ۳. توزیع فراوانی برحسب تعداد و درصد پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به سئوالات در حیطه خصوصیات فردی و نگرش دانشجوی (۸۹-۱۳۸۸)

خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		بی نظر (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		خصوصیات فردی و نگرش دانشجوی
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۲۲۵	۴۳/۴	۱۶۹	۳۲/۶	۴۷	۹/۱	۵۵	۱۰/۶	۲۳	۴/۴	۱- علاقه شما به یک درس به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت دارد
۷۶	۱۴/۶	۱۲۰	۲۳/۱	۱۱۷	۲۲/۵	۱۲۸	۲۴/۷	۷۸	۱۵/۱	۲- مسائل و اغراض شخصی شما با استاد به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت دارد
۸۶	۱۶/۶	۹۸	۱۸/۹	۱۱۴	۲۲	۱۰۱	۱۹/۵	۱۲۰	۲۳/۱	۳- مشکلات رفاهی (خوابگاه و...) و آموزشی شما به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت دارد
۲۱۱	۴۰/۷	۱۷۷	۳۴/۱	۵۸	۱۱/۲	۵۱	۹/۸	۲۲	۴/۲	۴- اهمیت درس در رشته تحصیلی شما (کاربردی بودن آن در بالین) به چه میزان در ارزشیابی اساتید دخالت دارد
۱۲۸	۲۴/۷	۱۷۷	۳۴/۱	۸۷	۱۶/۸	۹۴	۱۸/۱	۳۳	۶/۴	۵- سطح دشواری درس به چه میزان در ارزشیابی شما از اساتید دخالت داشته باشد
۶۸	۱۳/۱	۱۲۸	۲۴/۷	۱۱۸	۲۲/۷	۱۱۸	۲۲/۷	۸۷	۱۶/۸	۶- نظر و نگرش سایر دانشجویان را در مورد اساتید به چه میزان در ارزشیابی دخالت دارد

جدول ۴. توزیع فراوانی برحسب تعداد و درصد پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به سئوالات در حیطه خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه درس

(۸۹-۱۳۸۸)

خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		بی نظر (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه درس
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۲۱۵	۴۱/۴	۱۲۳	۲۳/۷	۶۲	۱۱/۹	۷۲	۱۳/۹	۴۷	۹/۱	۱- زمان ارائه درس (صبح یا بعد از ظهر) به چه میزان در ارزشیابی شما از اساتید دخالت دارد
۱۳۲	۲۵/۴	۱۱۳	۲۱/۸	۹۳	۱۷/۹	۹۷	۱۸/۷	۸۴	۱۶/۲	۲- زمان ارائه درس (ابتدای هفته و یا آخر هفته) به چه میزان در ارزشیابی شما از اساتید دخالت دارد
۱۶۱	۳۱	۱۴۴	۲۷/۷	۷۶	۱۴/۶	۷۸	۱۵	۶۰	۱۱/۶	۳- فضای فیزیکی کلاس (کوچک و بزرگ، تمیز و زیبا بودن و...) به چه میزان در ارزشیابی شما از اساتید دخالت دارد
۱۶۱	۳۱	۱۲۹	۲۴/۹	۸۷	۱۶/۸	۸۵	۱۶/۴	۵۷	۱۱	۴- نگرش شما نسبت به دانشگاه و محل تحصیل (شهر) می تواند به چه میزان در ارزشیابی شما از اساتید دخالت دارد

جدول ۵. توزیع فراوانی برحسب تعداد و درصد پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به سئوالات در حیطه ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه (۸۹-۱۳۸۸)

خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		بی نظر (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۴۸	۹/۲	۱۶۶	۳۲	۱۳۶	۲۶/۲	۱۱۶	۲۲/۴	۵۳	۱۰/۲	۱- آیا سئوالات فرم ارزیابی اساتید استاندارد و مناسب است؟
۵۸	۱۱/۲	۱۲۹	۲۴/۹	۱۲۱	۲۳/۳	۱۱۰	۲۱/۲	۱۰۱	۹/۵	۲- آیا زمان اجرای ارزشیابی اساتید مناسب است؟
۱۷۷	۳۴/۱	۱۸۲	۳۵/۱	۸۱	۱۵/۶	۴۸	۹/۲	۳۱	۶	۳- آیا به دانشجوی وقت کافی جهت پر کردن فرم های ارزشیابی اساتید داده می شود؟
۹۳	۱۷/۹	۱۶۶	۳۲	۱۵۱	۲۹/۱	۷۰	۱۳/۵	۳۹	۳/۳۹	۴- آیا تعداد سئوالات فرم ارزشیابی اساتید مناسب است؟

بومی و غیر بومی نسبت به ارزش یابی استاد مشاهده شد. این نتیجه نشان داد، دانشجویان بومی به خصوصیات فردی استاد و مدیران رعایت مقررات آموزشی اهمیت بیش تری نشان می دهند (جدول ۷ و ۸). در حالی که در سایر حیطه رابطه

تاثیر بومی بودن یا نبودن دانشجو بر ارزش یابی استاد در حیطه های مختلف، در بخش خصوصیات فردی استاد ($P=0/011$) و مدیران رعایت مقررات آموزشی از طرف استاد ($p=0/032$) تفاوت معنی داری بین دیدگاه دانشجویان

($p=0/018$) مدیران رعایت مقررات آموزشی از طرف استاد
 ($p=0/021$) خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه درس
 ($p=0/002$) تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان به
 ارزش‌یابی اساتید در مقاطع مختلف مشاهده شد. در حالی‌که
 تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان در دانشکده‌های
 مختلف فقط در حیطه خصوصیات فردی و نگرش دانشجویان
 ($p=0/001$) و خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه درس
 ($p=0/001$) به ارزش‌یابی اساتید مشاهده نشد و در سایر
 حیطه‌ها تفاوت معنی‌دار دیده نشد ($P>0/05$).

جدول ۸: تاثیر رعایت مقررات آموزشی توسط استاد در ارزشیابی وی
 از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به تفکیک بومی بودن یا
 نبودن دانشجو در سال ۱۳۸۸.

بومی (n=155)		غیر بومی (n=364)		میزان تاثیر
تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۳	۱/۹	۲۰	۵/۵	* خیلی کم
۲۶	۱۶/۸	۵۷	۱۵/۷	کم
۲۹	۱۸/۷	۸۷	۲۳/۹	متوسط
۵۵	۳۵/۵	۱۳۵	۳۷/۱	زیاد
۴۲	۱/۲۷	۶۵	۱۷/۹	خیلی زیاد
۳/۶۹ ± ۱/۱۰		۳/۴۶ ± ۱/۱۲		میانگین ± انحراف معیار

* روش دسته بندی نمرات از خیلی کم تا خیلی زیاد در قسمت تجزیه
 تحلیل آماری آمده است.

معنی‌داری بین دانشجویان بومی و غیر بومی مشاهده نشد
 ($P>0/05$).

تاثیر معدل دانشجو بر ارزش‌یابی استاد در حیطه‌های
 مختلف. در هیچ یک از حیطه‌های مختلف ارزش‌یابی تفاوت
 معنی‌داری بین دانشجویان با معدل‌های مختلف مشاهده نشد
 ($P>0/05$).

جدول ۶: تاثیر مهارت‌های تدریس استاد بر ارزشیابی وی از دیدگاه
 دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به تفکیک جنس در سال ۱۳۸۸.

میزان تاثیر	جنس			
	آقا (n=141)		خانم (n=378)	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
* خیلی کم	۱	۰/۳	-	-
کم	۴	۱/۱	-	-
متوسط	۲۲	۵/۸	۱۳	۹/۲
زیاد	۲۲۶	۵۹/۸	۱۰۰	۷۰/۹
خیلی زیاد	۱۲۵	۳۳/۱	۲۸	۱۹/۹
میانگین ± انحراف معیار	۴/۲۴ ± ۰/۵۳		۴/۱۲ ± ۰/۴۷	

* روش دسته بندی نمرات از خیلی کم تا خیلی زیاد در قسمت تجزیه
 تحلیل آماری آمده است.

جدول ۷: تاثیر خصوصیات فردی استاد در ارزشیابی وی از دیدگاه
 دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به تفکیک بومی بودن یا نبودن
 دانشجو در سال ۱۳۸۸.

بومی (n=155)		غیر بومی (n=364)		میزان تاثیر
تعداد	درصد	تعداد	درصد	
-	-	-	-	* خیلی کم
۲	۳/۱	۷	۱/۹	کم
۲۰	۱۲/۹	۷۷	۱۲/۲	متوسط
۱۰۸	۶۹/۷	۲۳۹	۶۵/۷	زیاد
۲۵	۱۶/۱	۴۱	۱۱/۳	خیلی زیاد
۳/۹۵ ± ۰/۵۴		۳/۸۴ ± ۰/۵۴		میانگین ± انحراف معیار

* روش دسته بندی نمرات از خیلی کم تا خیلی زیاد در قسمت تجزیه
 تحلیل آماری آمده است.

تاثیر مقطع تحصیلی و دانشکده محل تحصیل دانشجویان
 بر ارزش‌یابی استاد در حیطه‌های مختلف. در بخش
 مهارت‌های تدریس ($p=0/021$)، خصوصیات فردی استاد

بحث

نتایج این تحقیق نشان داد تسلط علمی استاد بر موضوع
 درس، تلاش استاد در تفهیم مطالب علمی به دانشجو، قدرت
 بیان استاد از اهمیت بسیار بالا و یکسانی برای دانشجویان در
 ارزش‌یابی اساتید دارد، به طوری که گاهی اوقات مشاهده
 می‌شود با وجود این‌که استاد تسلط علمی بر موضوع درس
 دارد، ولی در قدرت بیان و انتقال مفاهیم دچار مشکل است. به
 همین دلیل ارزش‌یابی وی توسط دانشجویان را تحت تاثیر
 قرار گرفته و کاهش می‌یابد. بنابراین، یک استاد علاوه بر
 توانایی علمی باید، قدرت بیان و انتقال مطالب درسی مناسبی
 نیز داشته باشد. در تایید این نظر مطالعات قربانی و همکاران

فعالیت پژوهشی استاد و محبوبیت استاد بین دانشجویان برای آن‌ها اهمیت یکسان و مشابهی در ارزش‌یابی استاد دارد. سایر عوامل مثل جنسیت، قیافه و سیمای ظاهری داشتن سمت اجرایی اهمیت کم‌تری در ارزش‌یابی استاد داشت.

علاوه بر این، دانشجویان آراستگی ظاهر و شوخ‌طبعی استاد در کلاس درس از عوامل تاثیرگذار خیلی مهم تا مهم در ارزش‌یابی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان می‌دانستند و به عنوان معیار خوب بودن استاد در نظر گرفته می‌شود. در این خصوص یک مطالعه دانشگاه علوم پزشکی جهرم نشان داد که تقریباً نیمی از دانشجویان بیان کردند که آراستگی ظاهر و شوخ‌طبعی استاد به عنوان معیار استاد خوب است [۱۵].

نتایج دیگر این پژوهش نشان داد که علاقه، اهمیت و سطح دشواری درس از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی سمنان در ارزش‌یابی اساتید تاثیرگذار است و سایر عوامل مثل مشکلات رفاهی و آموزشی و نظر سایر دانشجویان را در ارزش‌یابی استاد کم اهمیت است. این یافته بیانگر آن است که ایجاد انگیزه و علاقه در دانشجو به یک درس و شرح اهمیت آن درس در رشته تحصیلی برای دانشجو در ابتدای کلاس می‌تواند بر نمره ارزش‌یابی استاد تاثیرگذار باشد. هم‌چنین بخش زیادی از دانشجویان اظهار داشتند که صرف وقت جهت حل مشکلات و سئوالات درسی دانشجویان توسط استاد به تاثیر زیادی در نمره ارزش‌یابی اساتید دارد. بنابراین استادی که وقت و زمان کافی برای رفع مشکلات درسی و غیر درسی دانشجو صرف می‌نماید از دیدگاه دانشجو پنهان نمانده و تاثیر مهمی در ارزش‌یابی استاد خواهد داشت.

نتایج دیگر پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان علوم پزشکی سمنان مسائل و اغراض شخصی خود را ارزش‌یابی استاد موثر نمی‌دانند. این نتایج تا حدودی با مطالعه خانم امینی و همکاران مبنی بر این که عمده دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم تأثیر مسائل و اغراض شخصی خود را در ارزش‌یابی اساتید کم اهمیت می‌دانستند، هم‌خوانی دارد [۱۵]. در همین مطالعه گزارش شد، حدودی نیمی از اساتید دانشگاه

نشان داد مهم‌ترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سمنان به ترتیب تسلط علمی استاد بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس بوده است [۱۸]. هم‌چنین، جدید و قدیمی بودن مطالب درسی در موضوع تدریس از دیدگاه دانشجویان در ارزش‌یابی اساتید بسیار با اهمیت و تاثیرگذار تلقی شده است. این یافته نشان می‌دهد ارائه اطلاعات علمی جدید و به روز در موضوع درس از طرف استاد از یکی از متغیر مهم و تاثیرگذار در ارزش‌یابی اساتید است که باید اساتید دانشگاه به آن توجه بیش‌تری نمایند.

در بخش مهارت فردی استاد، اکثر دانشجویان اعتماد به نفس، شخصیت و متانت، خوش‌اخلاقی، نظم و میزان علاقه استاد به تدریس از اهمیت یکسان و بالای برای در ارزش‌یابی اساتید دارد. این بیانگر آن است که علاوه بر مهارت‌های تدریس استاد، اعتماد به نفس و خوش‌اخلاقی، شخصیت استاد از متغیر بسیار مهم دیگری است که ارزش‌یابی اعضای هیات علمی بسیار تأثیرگذار است. به نظر می‌رسد در امر آموزش نه تنها نحوه تدریس و آموزش استاد، بلکه شخصیت و منش و رفتارها او در کلاس می‌تواند در افزایش شور و شوق و انگیزه دانشجو برای یادگیری و آموزش، و نهایتاً ارتقاء و کیفیت آموزش بسیار موثر باشد. در این رابطه نشان داده شده است اساتید سرزنده و با شور و شوق و پر انگیزه می‌توانند بیش‌ترین یادگیری را در دانشجویان فراهم نماید [۲۲]. به طور کلی، دانشجویان به اساتیدی که صمیمی، برون‌گرا و علاقمند به تدریس هستند نمره ارزش‌یابی بالاتری می‌دهند [۱]. اساتید با این ویژگی باعث افزایش انگیزه دانشجویان برای میل به پیش‌رفت و موفقیت می‌شوند. در همین رابطه نتایج مطالعه دکتر سیف و همکاران نشان داد که ارزش‌یابی دانشجویان از اساتید کم‌تر تحت تأثیر کیفیت درسی و یادگیری آنان و بیش‌تر متأثر از طرز عمل و روش کار اساتید است [۱۶]. هم‌چنین حدود دو سوم دانشجویان اظهار داشتند رعایت ارزش‌های اسلامی در کلاس، رتبه علمی استاد، میزان و سابقه

علوم پزشکی جهرم معتقدند، دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزش‌یابی اغراض شخصی خود را تا حد زیادی دخالت می‌دهند [۱۵]. اکثر دانشجویان علوم پزشکی سمنان که در این تحقیق شرکت داشتند اظهار داشتند که فرم‌های ارزش‌یابی را با احساس مسئولیت و حوصله تکمیل می‌کنند. این نتیجه حاکی از توجه خیلی زیاد دانشجویان به کیفیت آموزش و تدریس اساتید می‌باشد. در همین رابطه مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام شد، نشان داد که ۴۰ درصد از اعضای هیات علمی معتقد بودند که دانشجویان بدون احساس مسئولیت و حوصله فرم‌ها را تکمیل می‌کنند و ۳۰ درصد به عدم صداقت دانشجویان در تکمیل فرم‌ها تأکید داشتند [۲۳]. نکته جالب توجه دیگر در تحقیق حاضر این بود که در حدود دو سوم دانشجویان سخت‌گیری استاد در کلاس یا امتحان در کم شدن نمره ارزش‌یابی او مهم می‌دانستند که با مطالعه خانم امینی و همکاران مشابهت دارد [۱۵]. بنابراین، به نظر می‌آید سخت‌گیری اساتید در کلاس و امتحان یکی از عامل‌ها مخدوش‌کننده در تحلیل نتایج ارزش‌یابی اعضای هیات دانشگاه علوم پزشکی سمنان باشد. مشابه تحقیق حاضر، یافته پژوهشی دیگری که در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد انجام شد نشان داد سخت‌گیری و کنترل بیش‌تر اساتید در کلاس‌ها و امتحانات را به عنوان یک عامل مخدوش‌کننده در تحلیل نتایج ارزش‌یابی اعضای هیات علمی محسوب نمی‌شود [۲۰]. گاهی اوقات قاطعیت و سخت‌گیری زیاد بیش از حد و خشک استاد در کلاس ممکن است به جای ایجاد علاقمندی در دانشجو، موجبات دوری از استاد را فراهم کرده و در نتیجه بی‌علاقگی به درس مورد تدریس وی ایجاد نماید. یافته دیگر این تحقیق نشان داد فضای فیزیکی کلاس، زمان، روز ارائه درس از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی سمنان در ارزش‌یابی اساتید تاثیرگذار است. مشابه این تحقیق، پژوهشگران دیگر نیز اظهار این یافته را تایید نموده‌اند [۱]. علت این تفاوت ممکن است مربوط به خستگی دانشجویان باشد، برنامه درسی که بعد از ظهرها و یا اواخر هفته ارائه می‌شود، به‌علت وضعیت خستگی دانشجویان نمره ارزش‌یابی

استاد تحت تاثیر قرار و باعث کاهش رتبه ارزش‌یابی استاد می‌شود [۱]. برخلاف نتایج مطالعه حاضر، برخی پژوهش‌ها نشان دادند که ارزش‌یابی تحت تأثیر زمان واقع نمی‌شود [۲۴، ۱۶]. در ارتباط با اندازه فیزیکی کلاس فیلدمن نشان داد یک الگوی U شکل بین اندازه کلاس و رتبه ارزش‌یابی وجود دارد، به‌طوری‌که مدرسان در کلاس‌های نسبتاً کوچک و نسبتاً بزرگ، رتبه‌ی بهتری دریافت می‌دارند [۲۵]. از سوی دیگر، برخی مطالعات فقط ارتباط ضعیفی و یا عدم وجود ارتباط معنی‌دار را بین اندازه‌ی کلاس و رتبه‌ی عمومی درس و مدرس پیدا کرده‌اند [۲۶، ۱]. با توجه به تاثیر فضای فیزیکی و زمان ارائه درس بر ارزش‌یابی استاد، مدیریت آموزشی باید شرایط مطلوب را در این زمینه فراهم سازد تا زحمات و تلاش‌های اساتید برای آموزش دانشجویان از این عوامل جانبی متاثر نشوند.

همین‌طور دانشجویان جزوه گفتن استاد در کلاس را از عوامل تاثیرگذار در ارزش‌یابی اساتید می‌دانستند. این نتایج نشان داد جزوه گفتن استاد، حجم مطلب درسی، سطح دشواری درس و زمان برگزاری و فضای فیزیکی کلاس از مهم‌ترین عوامل مخدوش‌کننده ارزش‌یابی استاد به شمار می‌آیند. در این رابطه سیف نیز معتقد است که نوع و سطح دشواری درس می‌تواند بر نحوه ارزش‌یابی دانشجویان از اساتید تأثیرگذار باشد [۱۶]. اساتید باید مراقبت عوامل ناخواسته در ارزش‌یابی استاد باشند و با دقت و ظرافت، دخالت این عوامل را در نظردهی دانشجویان کاهش دهند.

موضوع مهمی که هم‌اکنون در برخی از دانشگاه‌ها مورد بحث و توجه اساتید می‌باشد، مسأله تأثیر نمره تحصیلی دانشجو بر ارزش‌یابی استاد است [۱۳]. برخی از اساتید اعتقاد دارند عمل‌کرد تحصیلی دانشجویان روی نظرات آنان درباره نحوه تدریس استادشان اثرگذار است و اظهار می‌دارند دانشجویان ضعیف صلاحیت نظر دادن درباره نحوه تدریس اساتیدشان را ندارند. این‌ها توصیه می‌نمایند برای ارزش‌یابی تنها از دانشجویان ممتاز استفاده شود تا نتایج ارزش‌یابی صحیح و قابل اعتماد باشد [۱۳]. برخلاف این نظریه، نتایج

قبلی نشان داده‌اند سن، جنسیت، نژاد و ملیت، عواملی مهمی هستند که در ارزش‌یابی‌های اساتید تاثیرگذار هستند [۳۱، ۱]. نتایج دیگر این پژوهش نشان داد، رابطه معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان بومی و غیر بومی به ارزش‌یابی استاد در بخش میران رعایت مقررات آموزشی و خصوصیات فردی استاد وجود دارد. این نتیجه نشان داد دانشجویان بومی به میزان رعایت مقررات آموزشی و خصوصیات فردی استاد شامل شخصیت، خوش‌اخلاقی، جدیت، نظم، اعتماد به نفس و... در مقایسه با دانشجویان غیر بومی اهمیت بیش‌تری نشان می‌دهند. اگرچه دلیل این اختلاف دیدگاه بین دانشجویان بومی غیر بومی در پژوهش حاضر مشخص نیست و نیاز به مطالعه و بررسی بیش‌تری است. اما ممکن است این اختلاف مربوط به تفاوت فرهنگی، انگیزه تحصیلی بیش‌تری که در دانشجویان بومی استان وجود دارد باشد.

هم‌چنین در همه حیطه‌ها به جز خصوصیات فردی دانشجو تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان نسبت به ارزش‌یابی اساتید در مقاطع پایه و بالینی پزشکی و کارشناسی و کاردانی مشاهده شد. علاوه بر این، بین دیدگاه دانشجویان دانشکده‌های پزشکی، پرستاری، بهداشت و توان‌بخشی، در بخش خصوصیات فردی و نگرش دانشجو و خصوصیات فیزیکی، زمان ارائه درس تفاوت معنی‌داری مشاهده شد. این اختلاف‌ها در دیدگاه دانشجویان بین مقاطع و دانشکده‌ای ممکن است مربوط به متفاوت بودن سطح انتظارات، قضاوت و درک دانشجویان از دانشگاه و استاد و انگیزه تحصیلی آن‌ها باشد.

به طور کلی، از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی سمنان ارائه اطلاعات علمی جدید و به روز در موضوع درس از طرف استاد، یکی از متغیرهای مهم و تاثیرگذار در ارزش‌یابی اساتید است که باید اساتید دانشگاه به آن توجه بیش‌تری نمایند. به نظر می‌رسد در امر آموزش نه تنها نحوه تدریس و آموزش استاد، بلکه شخصیت و منش و رفتارها او در کلاس می‌تواند در افزایش شور و شوق و انگیزه دانشجو برای

این پژوهش نشان داد بین معدل تحصیلی دانشجو و نمره ارزش‌یابی اساتید ارتباط معنی‌داری وجود ندارد که با نتایج پژوهش‌های دیگر هم‌خوانی و مشابهت دارد [۲۸، ۲۷]. اگرچه بعضی از مطالعات، تاثیر معدل تحصیلی دانشجو بر نمره ارزش‌یابی اساتید را تأیید نموده‌اند [۲۷-۳۰]. اما در بیش‌تر این تحقیقات، تفاوت اندک میانگین نمره‌های ارزش‌یابی اساتید توسط دانشجویان ضعیف، متوسط و ممتاز و هم‌چنین ضریب هم‌بستگی بسیار پایین بین این دو متغیر مشاهده شده است. به هر حال با وجود گزارشات متعارض در مورد وجود و یا عدم وجود هم‌بستگی بین ارزش‌یابی استاد و نمره دانشجو، به نظر نمی‌آید این موضوع به عنوان یک عامل مخدوش‌کننده در ارزش‌یابی استاد حداقل در دانشگاه علوم پزشکی سمنان تلقی شود. از طرفی با توجه به این‌که دانشجویان، مخاطبین و مشتری‌های اصلی تدریس استاد هستند، بنابراین نقطه نظرات و دیدگاه‌های همه دانشجویان اعم از موفق و ضعیف باید در ارزش‌یابی استاد و در بهبود کیفیت تدریس و ارتقای سطح آموزش مورد استفاده قرار گیرد.

در این مطالعه رابطه معنی‌داری بین جنس و مهارت تدریس استاد وجود داشت، به طوری که دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر اهمیت بیش‌تری را برای جنبه مهارت تدریس استاد قائل شدند. مشابه مطالعه حاضر برخی تحقیقات نشان داده‌اند بین ارزیابی دانشجو و جنسیت یا ارتباطی وجود ندارد و یا ارتباط کمی وجود دارد [۳۱، ۱]. علاوه بر این، یک پژوهش نشان داد رابطه معنی‌داری بین جنس و جنبه شخصیت فردی استاد وجود دارد به طوری که دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر اهمیت بیش‌تری را برای جنبه شخصیت فردی استاد قائل شدند [۱۸]. هم‌چنین نشان داده شده است که دانشجویان زن و مرد به طور یکسانی استادان زن خود را پایین‌تر از استادان مرد ارزیابی می‌کنند [۳۱]. علت این تفاوت دیدگاه بین دانشجویان دختر و پسر به ارزش‌یابی اساتید، در این مطالعات مشخص نیست ولی ممکن است مربوط به انتظارات متفاوتی آن‌ها از اساتید و تفاوت انگیزه تحصیل بین آن‌ها باشد. در همین راستا مطالعات

[13] Shakournia AH, Motlagh MA, Malayeri A, Jahan mard A, and Kamili Sani H. The view of Jondishapour Medical university students about faculty evaluation. *Iranian J Edu Res* 2005; 5: 109-117 (Persian).

[14] Hake RR. Problems with student evaluation. Is assessment the remedy? April 2002; Available from http://www.stu.ca/hunt_take.htm.

[15] Amini M, Honardar M. The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. *Koomesh* 2008; 9: 171-177 (Persian).

[16] Seif A. Teacher evaluation using students' view point. is it reliable? *Psychol Res* 1997; 1: 12-24.

[17] Irby DM, Gillmore GM, Ramsey PG. Factors affecting ratings of clinical teachers by medical students and residents. *J Med Educ* 1987; 62: 1-7

[18] Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer. *Koomes* 2008; 10: 77-83 (Persian).

[19] Bland CJ, Wersal L, Vanloy W, and Jacott W. Evaluating faculty performance: a systematically designed and assessed approach. *Acad Med* 2002; 77: 15-30

[20] Tamizifar B. Is there any correlation between faculty evaluation scores and student grades? Proceeding of 4th national Conference of Medical Education, 1999, Tehran, Iran (Persian).

[21] Motlagh MS, and Jahanmardi A. Student Ratings of Instruction: True or False. Proceeding of 5th National Congress on Medical Education, 2002, Shiraz, Iran

[22] Sharifi M, Jorabchi Z, and Alipour M. Influence of faculties on faculty evaluation by students. *J Ghazvin Med Uni Sci* 2002; 22: 81-87 (Persian).

23. Ziaee M, Miri, MR, Hajiabadi MR, Azarkar GH, and Asbak p. Academic staff and students' impressions on academic evaluation of students. *J Birjand Univ Med Sci* 2006; 13: 61-68 (Persian).

[24] Aleamoni LM. Student rating myths versus research facts from 1924 to 1988. *J Pers Eval Educ* 1999; 13: 153-166

[25] Feldman KA. College students' views of male and female college teachers: Part II-evidence from students' evaluations of their classroom teachers. *Res High Educ*, 1993; 34: 151-211.

[26] Wachtel HK. Student Evaluation of College Teaching Effectiveness: a brief review. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 1998; 23: 191 -45.

[27] Potratz R. Campus community questions student evaluations of teachers. Available from: <http://www.argonaut.uidaho.edu/content/view/159/37/>

[28] McAllister B. Using all your legs: how student evaluations can fit into a holistic teaching assessment program. [cited 2006 Jul 2]. Available from: http://trc.virginia.edu/Publications/Teaching_Concerns/Fall_1999/T_C_Fall_1999_McAllis

[29] Shakournia AH, Malayeri A, Torabpoor M, and Elhampoor H. Correlation between students' GPA and evaluation score of teacher. *Iranian J Med Educ* 2006; 6: 51-58 (Persian).

[30] Millea M, and Grimes PW. Grade expectations and student evaluation of teaching. *College Student J* 2002. [cited 2006 Jul 2]. Available from: http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_4_36/ai_96619964

[31] Germain M L, and Seandura T A. Grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations; *J Instructional Psychol* 2003; 32: 58 - 67.

یادگیری و آموزش، و نهایتاً ارتقاء و کیفیت آموزش بسیار موثر باشد.

تشکر و قدردانی

این تحقیق با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی سمنان (طرح تحقیقاتی شماره ۲۸۵) انجام شد. از کارشناسان آموزشی دانشکده‌های پزشکی خانم‌ها سعیده چهل‌تنی و فاطمه ارزاقی و دانشکده پرستاری خانم فاطمه پهلوانیان و دانشکده توان‌بخشی آقای کهزاد جوادی‌فر و دانشکده بهداشت آقای مهندس قانع‌پور و همین‌طور از آقای بیگدلی که در انجام این تحقیق ما را یاری کردند تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

[1] Maroufi Y, Kianmanesh A, Mehr-mohammadi M, and Ali asgari M. Evaluation teaching quality in higher education: assessment of some visions. *J Curriculum Studies* 2007; 5: 81-112. (Persian).

[2] White L J. Efforts by Departments of Economics to Assess Teaching Effectiveness: Results of an Informal Survey. *J Econ Educ* 1995;26: 81-85.

[3] Costin F, Greenough W T, and Menges RJ. Student Ratings of College Teaching: Reliability, Validity, and Usefulness. *Rev Educ Res* 1971; 41:511-535.

[4] Dilts D A. A Statistical Interpretation of Student Evaluation Feedback. *J Econ Educ* 1980; 11: 10-15.

[5] Danielsen AI, White RA. Some Evidence on the Variables Associated with Student Evaluations of Teachers. *J Econ Educ*, 1976; 7 (Sp): 117-119.

[6] Mateo M A, Fernandez J. Incidence of Class Size on the Evaluation of University Teaching Quality. *Educational and Psychological Measurement* 1966; 56: 771-778.

[7] Mirus R. Some Implications of Student Evaluations of Teachers. *J Econ Educ* 1973; 5:35-37.

[8] Kulik JA, and McKeachie WJ. The Evaluation of Teachers in Higher Education, In E.N. Kerlinger (Ed.), *Review of Research in Education*, 1975, 3, pp. 210-240. Itasca, NY: Peacock.

[9] Kelley A C. Uses and Abuses of Course Evaluations as Measure of Educational Output. *J Econ Educ* 1972; 4:13-18.

[10] Nichols A, John C S. Economic Man in the Classroom. *J Polit Econ* 1972; 80:1069-1073.

[11] Nelson JP, and Kathleen AL. Grade Inflation, Real Income, Simultaneity, and Teaching Evaluations, *J Econ Educ* 1984; 15: 21-37.

[12] Seiver D A. Evaluations and Grades: A Simultaneous Framework. *J Econ Educ* 1982; 14: 32-38.

An investigation of factors influencing student evaluation of teacher performance: A comprehensive study in Semnan University of Medical Sciences

Abedin Vakili (Ph.D)¹, Saeed Hajaghajani (M.Sc)², Ali Rashidy-Pour (Ph.D)^{*1}, Raheb Ghorbani (Ph.D)³

1 – Dept. and Research Center of Physiology, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2 - Educational Developing Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

3 – Dept. of Social Medicine and Research Center of Physiology, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

(Received: 16 Sep 2010 Accepted: 26 Nov 2010)

Introduction: Student evaluations provide teachers with important feedback from the consumer's point-of-view. Although substantial research has been conducted with regard to the factors influencing reliability and accuracy of student evaluation of teaching quality, but the results are controversial and need to further research. Thus, this comprehensive study was conducted to determine the role of different factors influencing student evaluations of teacher faculty at Semnan University of Medical Sciences students, Iran.

Material and methods: This analytical-descriptive study was conducted with participation of all students at least at the levels of the second semester to up of their education program at Semnan University of Medical Sciences in the academic year of 2009. A questionnaire containing demographic data and some factor influencing on teacher evaluation including effective teaching skills (9 questions), faculty personal characteristics (15 questions), educational principles and laws (1 question), personal characteristics and attitudes of students toward lessons (10 questions), daily time and place of lecture presentation (4 items), and teacher evaluation process at the University (6 questions) was given to each student before the starting of lecture at the classroom. The questionnaires were collected, and the data were analyzed using appropriate statistical methods appropriate.

Results. Results showed that from the viewpoints of students proficiency on the course (94 %), good-tempered (93 percent), confidence (92.7%), expressive power (91 percent), organizing the contents and having interest to teaching (90%), personality (90 percent), and old or up-to date of teaching materials (83%) have high and higher influences on student evaluation of teacher quality. Most Students (63.3%) expressed that their personal issues have low up to very low influence on teacher evaluation. Additionally, a significant relation between the gender ($P<0.001$), native and non native status ($P<0.01$) and study field of students ($P<0.01$) with teacher evaluation score was found. Finally, no significant relation was observed between student rating with faculty evaluation ($P>0.05$).

Conclusion: The results of this study showed that academic capability (such as academic proficiency and providing new and updated scientific information on the course subject) is one of the most important factor influencing teacher evaluation outcomes. Also, it seems that not only teaching methods, but also teacher personality can increase student enthusiasm and motivation for learning that ultimately improve the quality of education.

Keywords: Semnan university of medical sciences, Students, Attitude, Faculty evaluation

* Corresponding author: Fax: +98 231 3354186 ; Tel: +98 231 3354186
rashidy-pour@sem-ums.ac.ir